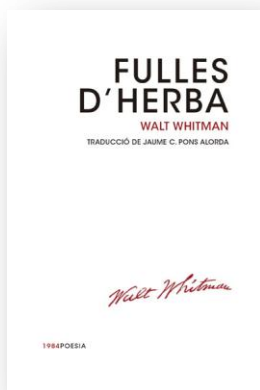

Antoni Clapés sobre FULLES D'HERBA, Walt Whitman i la traducció de Pons Alorda [Revista Sonograma]

La traducció de *Leaves of Grass* (*Fulles d'herba*) que acaba de fer-se pública de la mà del poeta **Jaume C Pons Alorda** és una fita de primera magnitud dins el panorama literari català. Incorporar a la nostra llengua la totalitat d'aquesta monumental i importantíssima obra poètica significa una ampliació dels camins per on ha de discórrer la plena normalitat i per ajudar a descobrir noves rutes poètiques. (Montoliu, Bartra, DescLOT i Roda havien fet versions parcials de l'obra, però era del tot necessari llegir-la en la seva completesa.)

Un llibre singular per tants motius, però que podrien ser condensats en aquests versos, escrits poc abans de morir:

«Amic meu, això no és un llibre, / qui toca això toca un home / ets tu a qui agafó o ets tu qui m'agafa a mi? / Salto d'aquestes pàgines fins als teus braços – la mort em crida». I és que podríem qualificar-lo d'obra total, amb afany totalitzador.

Walt Whitman (1819 – 1892) va començar a escriure el que seria, finalment, *Fulles d'herba* als 31 anys, i al 1855 va fer-se editar la primera edició, a la qual en seguirien vuit més: Whitman hi va treballar fins uns dies abans de la seva mort, en una mena de «work in progress» enfebrat. La seva poesia va ser menystinguda i incompresa al principi, i no va començar a ser apreciada pels seus compatriotes fins que Emerson no va manifestar una opinió molt favorable als versos de Whitman en una carta que es va publicar al *New York Tribune* a l'octubre de 1855, en la qual li deia: «Dear Sir: I am not blind to the worth of the wonderful gift of *Leaves of Grass*. I find it the most extraordinary piece of wit and wisdom that America has yet contributed. I am very happy in reading it, as great power makes us happy». Whitman avui és reconegut com el poeta fundacional de la poesia nord-americana.

Whitman demana al lector, a l'amic, a l'altre, complicitat, implicació, generositat: «Acompanya'm aquest dia i aquesta nit, i teu serà l'origen de tots els poemes, / teva serà la benaurança de la terra i del sol (milions de sols encara esperen ser descoberts), / deixaràs d'acceptar coses de segona i de tercera mà, deixaràs de mirar a través dels ulls dels morts i deixaràs d'alimentar-te de les bubotes dels llibres, / deixaràs de mirar a través dels meus ulls, deixaràs d'acceptar tot allò que de mi et vingui, tot allò que jo fins ara he acceptat, / escoltaràs totes les coses i les filtraràs a través de tu mateix». «Teus són aquests cants».

Jaume C Pons Alorda era la persona més adequada per fer aquesta traducció: no solament pel seu ampli coneixement de l'anglès i del català, sinó perquè només un poeta jove i entusiasta com ell podia haver acceptat un encàrrec d'aquesta dimensió: un miler de poemes, que calia que girés al català en quatre anys. Tot un repte, que ell acceptà

entusiàsticament. (Pons és un personatge del tot whitmanià. La seva escriptura està impregnada de l'excés i la perfecció del poeta nord-americà.) El resultat del treball és aquesta meravella que el lector català pot adquirir en l'acurada edició que l'equip de Josep Cots n'ha sabut fer.

Aquestes *Fulles d'herba* es llegeixen amb delectança, amb un registre idiomàtic transparent i clar, que beu de tots els ingredients que conformen la nostra llengua. Excel·lent, doncs, la traducció, i excel·lent, també, l'edició (o les edicions, ja que, a hores d'ara, les dues primeres ja s'han exhaurit). Llegiu lentament, a poc a poc, en veu alta, aquestes *Fulles d'herba*: assaboriu-les amb delectança: descobrireu un dels altres pols de la modernitat. Si Baudelaire ens va dir que «la modernité, c'est le transitoire, le fugitif, le contingent, la moitié de l'art, dont l'autre moitié est l'éternel et l'immuable», Whitman incorpora l'afany absolut de llibertat –individual i col·lectiva–, la contradicció («parlo visiblement, contradictòriament»), l'element polièdric («jo sóc multituds»), allò bell i allò sinistre, la bellesa i la lletjor. «Jo canto l'Home Modern».

Un regal per fer-nos-el i per fer-lo!